

L'opinió de Benet XIV sobre els vampirs

Prospero Lorenzo Lambertini (1675-1758), Benet XIV en ser escollit vicari de Crist, com d'altres escriptors il·lustrats del seu temps s'ocupà del tema dels upirs.

Benet XIV estudià a la seva ciutat natal, Bolonya, i ingressà posteriorment al Col·legi Clementí de Roma, on es graduà en retòrica, filosofia i teologia. L'any 1694 es doctorà en dret civil i canònic a la Universitat La Sapienza de Roma, ocupant diversos càrrecs en la cúria romana relacionats amb el dret.

Com a papa des de 1740 fins a la seva mort, millorà les finances dels Estats pontificis, reduí els impostos, incentivà l'agricultura i el lliure comerç i reduí dràsticament el pressupost militar, però fou incapaç de reformar completament l'administració, encara corrupte com a resultat de papats anteriors. A la Universitat de Bolonya reactivà la pràctica dels estudis anatòmics i establí una càtedra de cirurgia i d'obstetrícia. Fundà en aquesta ciutat un museu arqueològic al qual donà la seva col·lecció de monedes de l'època imperial romana. També exclogué *De Revolutione* de Galileo Galilei de l'índex de llibres prohibits, amb el que quedà acceptada la teoria heliocèntrica del sistema solar.

Des del punt de vista doctrinal es mostrà ben intransigent amb els costums dels pobles que s'anaven incorporant a l'Església. Com a exemple de les qüestions condemnades hi havia l'adoració a les estàtues dels avantpassats. Igualment prohibí que les dones poguessin servir els sacerdots a l'altar.

Benet XIV fou segurament el papa amb més cultura i solvència intel·lectual de la seva època històrica (Healy 1907; Haynes 1970).

Pàgina anterior: Esbós de l'escut d'armes del papa Benet XIV, de nom Prospero Lorenzo Lambertini. Autor: Josep Carmona.

Pintura a l'oli
de Benet XIV de
Pierre Subleyras.
Fotot: Wikimedia.

Lambertini i els vampirs

Lambertini tractà el tema del vampirisme amb brevetat al volum IV de la segona edició de *De servorum dei beatificatione et beatorum canonizatione*¹ que aparegué l'any 1747, considerant-los un mer engany supersticiós provocat per la por i la imaginació. Uns anys abans, el 1743, l'arquebisbe de Trani, Giuseppe Antonio Davanzati, va fer arribar a Benet XIV el seu tractat sobre la matèria. Davanzati fou incitat el 1739 per alguns amics a estudiar les aparicions vampíriques. Aquest, que ja havia escrit alguns tractats de tipus científic, acceptà la comtessa intel·lectual i quatre anys després, envià el seu treball al papa Benet XIV que, totalment conforme amb la seva anàlisi, li va aconsellar que el publicqués. Però el text no va veure la llum fins l'any 1774² i ja de manera pòstuma, si bé el manuscrit circulà entre els eclesiàstics de la

Península itàlica. A la seva obra, després de repassar alguns dels casos més famosos i rebutjar la hipòtesi diabòlica, recorre a causes naturals per explicar les característiques descrites dels cadàvers, mentre que una cristianització deficient, la ignorància de la plebs i una imaginació desbocada, explicarien les suposades aparicions de vampirs. Naturalment, aquesta era també l'opinió de Lambertini que resumeix en el seu text:

«A la pàgina 82 de l'onzè fascicle de l'any 1732³ del *Commercium litterarium ad rei medicae et scientiae naturalis*⁴ que es publica a Nuremberg, s'explica com certs cadàvers abandonaren les seves tombes sense danyar-les i atacaren diversos homes, mentre dormien, xuclant-los tal quantitat de sang que traspassaven als tres dies. Això passava a Barachin, localitat de Sèrbia, un lloc als confins del Turc, a vint-i-set milles⁵ de Belgrad.

En aquestes terres, aquests morts ressuscitats reben el nom de *Vampirs*⁶ i foren a les tombes, perfectament íntegres, igual que els vius, amb sang eixint del nas, la boca i els ulls. Finalment, per ordre dels magistrats, se'ls decapità i les restes foren cremades pel foc, llançant les seves cendres al riu Morava i posant de tal manera fi a les seves resurreccions.

Coses similars es poden llegir a la pàgina 91 del fascicle dotzè del mateix setmanari⁷, ocorregudes a la població de Medveđa⁸. Al fascicle 17, a la pàgina 139⁹, es narra que, a Silèsia, prop de la ciutat de Gabelunka¹⁰, com els vampirs tornaven, després de la seva mort, a casa dels seus familiars, per beure i menjar amb ells, com així mateix per tenir relacions camals amb els seus consorts vius. Si a tal hora de la nit, quan salten de les tombes, algun viatger coincidia a passar pels carrers del poble, els vampirs l'aguaitaven i l'atacaven per l'esquena. I també al número XIX¹¹, a la ciutat de Possega¹² han estat trobats homes exsangües, i conduïts a la mort pels vampirs. I els cadàvers d'aquests, havent-se obert les tombes vint dies després de la seva mort, van ser trobats intactes.

El que es diu d'aquests vampirs, no només es narra com a cosa certa, sinó millor, com a cosa confirmada per la pròpia paraula dels magistrats. Està prou testificada la realitat dels cadàvers incorruptes, de la sang sense coagular; dels cabells i de les ungles en permanent creixement, de la decapitació, de la cremació dels cossos, i de les cendres llançades a les aigües. La qüestió rau en un altre lloc, en la resurrecció dels morts, en les seves accions, que encara avui no només estan mancades de proves segures sinó que, per contra, foren i són jutjades com a conseqüència d'enganyoses ficcions de la fantasia, per persones mereixedores de confiança.

Per aquest motiu, un docte escriptor, al número 18, pàg. 139 del mateix setmanari, escriu: "Pel que fa a la bona fe dels testimonis, no pot existir dubte de cap mena, i menys pot refutar que s'hagin trobat cadàvers en tal estat; però no es pot dir el mateix de la creença que tals cadàvers surtin de les seves tombes durant la nit i ataquin els vius per xuclar la seva sang. Ens falta la certesa, perquè tota notícia procedeix únicament del que fou perseguit i afligit per semblants maneres. I de les seves observacions no resulta amb evidència palpable, que hagin vist veritables cadàvers, o si, més aviat no els han aparegut espectres i fantasmes. Que aquests hagin vist una persona determinada està clar, ja que van saber donar el seu nom i descriure la seva aparença, i va ser després trobada en el sepulcre, tal com confirmen els fets provats, però dubtem que als seus ulls se'ls hagi ofert una persona completa, és a dir, una unió substancial d'ànima i cos".

D'altres concorden amb aquest autor com el cas del número 24, a la pàgina 191, i també a la pàgina 219 del número 28, que atribueixen la resurrecció dels vampirs i les seves aventures simplement a producte de la imaginació i del terror» (Benedicti XIV: 323-324)¹³.

Jordi Ardanuy

Notes

¹ La primera edició aparegué entre 1734-1738.

² Gioseppe Davanzati. *Dissertazione sopra i vampiri*. Napoli: presso i Fratelli Raimondi, 1774. L'obra es va reeditar el 1789.

³ L'article s'estén de la pàgina 82 a 84.

⁴ Es refereix a la carta de Johann Friedrich Glaser publicada per aquest setmanari. Veure «Els vampirs de Medveđa» (Ardanuy 2007).

⁵ Cal entendre 27 milles austríaques. Cada milla equivalia a uns 7.586 metres.

⁶ «Vampiros», a l'original.

⁷ Realment de la pàgina 90 a la 92.

⁸ Es basa en l'informe de Flückinger (Ardanuy 2007).

⁹ És el número XVIII, pàgines 139 a 144.

¹⁰ Es tracta de la població de Hotzenplotz, l'actual Osoblaha, a la Silèsia txeca, gairebé a la frontera amb Polònia. En aquesta població els morts sovint sortien de les seves tombes. Anaven a veure els seus familiars, menjaven i bevien amb ells, i fins i tot dormien amb les seves anteriors esposes o marits. Si els desconeguts passen pel poble al voltant del moment en què abandonen les seves tombes, els segueixen i es pujaven sobre la seva esquena. Els agradava turmentar les persones i els animals. Sovint passava que tots els gossos surten del poble i no tornen fins que els morts han tornat a les seves tombes. Com es veu, aquí hi ha una barreja dels vampirs amb l'*aufhocker* i el *huckup* o el bubak sòrab, que han de ser carregats fins al cementiri o el lloc on són enterrats. A mesura que la víctima s'apropa al fossar, aquests éssers es fan més pesats amb el perill, per a qui el duu, de morir exhaust.

¹¹ Pàgines 146-152.

¹² En realitat en una població a les rodalies de l'actual Požega (Ardanuy 2011).

¹³ El text original és en llatí. La primera traducció que l'autor coneix a una llengua actual és a l'italià, sota el títol de «Racconto breve

da: De Servorum Dei beatificatione et Beatorum canonizatione, 1749», a: Ornella Volta; Valerio Riva (eds.). *I vampiri tra noi: 37 storie vampiriche*. Milano: G. Feltrinelli, 1960, p. 63-65. L'any 1963 Plaza & Janés publicà a Barcelona una versió d'aquest volum en espanyol titulada *Roger Vadim presenta vampiros entre nosotros: 30 historias de vampiros seleccionadas por Ornella Volta y Valerio Riba* que incloïa la narració objecte de l'article sota el títol «vampiros a la luz de la ciencia, (p. 41-44), traducció de l'italià de Lupo Canaletta i María Mansilla. Existeixen diverses reedicions, així com d'altres traduccions a l'espanyol (Argentina), al francès i a l'anglès.

Referències

- Jordi Ardanuy (2007). «Els vampirs de Medveđa». *L'Upir. Revista de Folklore*, núm. 14, (desembre), p. 77-92.
- Jordi Ardanuy (2011). «El cas del vampir de les rodalies de Požega». *L'Upir. Revista de Folklore*, núm. 28, (juny), p. 48-51.
- Benedicti XIV (1749). *De servorum dei beatificatione et beatorum canonizatione. Liber quartus*. Romae: excudebant Nicolaus et Marcus Palearini.
- Renée Haynes (1970). *Philosopher King: The Humanist Pope Benedict XIV*. London: Weidenfeld & Nicolson.
- Patrick Healy (1907). «Pope Benedict XIV». A: Charles Herbermann. *Catholic Encyclopedia*. Vol. 2. New York: Robert Appleton., p. 432-436.